

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:86

av Anette Åkesson m.fl. (M)

Kommunikation i hela landet – ökad fiberutbyggnad och bättre mobiltäckning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Post- och telestyrelsens redovisning av investeringar i it-infrastruktur bör anges i andelen nybyggd respektive andelen upphandlad it-infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas huruvida det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att vässa målet för bredbandsstrategin till att gälla 99 % av alla hushåll och företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om respektive hur krav på att alla ägare till it-infrastruktur ska arbeta för 2020-målen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av hur monopolsituationer i ägandet som motverkar samhällsnyttan av it-infrastruktur kan motverkas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa slutsatsen i slutbetänkande SOU 2014:21 om att utreda att bredbandsbolag likt elbolag i vissa fall ska kunna beviljas undantag från lokaliseringsprincipen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder mellan privata och offentliga aktörer och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör undersökas hur ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (inte enbart gällande de lägre banden) kan tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är idag ett uppkopplat samhälle. Utvecklingen går snabbt och med smarta telefoner växer behoven av bättre mobiltäckning och utbyggt bredband ihop. Bland de trender som påverkar fiberutbyggnaden nämns: allt fler tittar på rörlig bild via mobil, dator och surfplatta och laddar ner filmer. Konsumenter förväntar sig att mobila terminaler kan användas överallt där de är – ofta samtidigt med andra. Fler tjänsteområden ställer särskilt höga krav på säkerhet och tillförlitlighet, allt mer data lagras på webben i så kallade molntjänster och en ökad digitalisering i samhället leder till en ökad efterfrågan av bredband. Andra faktorer som påverkar utbyggnaden är ekonomisk tillväxt, konsolidering på marknaden, reglering på EU-nivå och offentliga aktörers agerande.

Men Sverige är också stort land och har en låg befolkningstäthet. Vi har därför en större utmaning än de flesta andra europeiska länder. Målen i bredbandsstrategin är att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020 samt att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Ju fler som har tillgång till snabbt och robust bredband desto bättre är det för Sverige och svensk konkurrenskraft. Redan ligger Sverige bra till i internationella jämförelser. Dock bör det övervägas huruvida det är möjligt och samhällsekonomiskt lönsamt att öka målet från 90 % av Sveriges hushåll och företag till att 99 % av Sveriges hushåll och företag ska ha 100 Mbit/s till år 2020.

Trådlösa tekniker och mobilt bredband är avgörande för att klara målet i gleset befolkade områden där det är svårt eller olönsamt att bygga ut trådbundet bredband. År 2014 investerades ca 10,6 miljarder kronor för fast och mobil infrastruktur. Sedan 2009 har investeringarna ökat varje år. Det är framför allt marknads aktörer som står för stora investeringar. Telia Sonera var 2013 den största aktören med 44 procent av investeringarna men även andra aktörer, som Telenor och stadsnäten med 15 respektive 14 procent av investeringarna, är viktiga.

Tyvär är inte alla investeringar nybyggd infrastruktur. Till viss del är investeringarna uppköp av befintliga nät. Eftersom det, inte minst för beslutsfattare, är angeläget att följa utvecklingen av fiberutbyggnaden anser vi att Post- och telestyrelsen bör få i uppdrag att i sina redovisningar av investeringar även ange hur stor andel av de olika aktörernas investeringar som är nybyggd respektive upphandlad it-infrastruktur.

Andelen hushåll och företag med teoretisk hastighet om minst 100 Mbit/s var 61 % i oktober 2014, det är dryga 4 procentenheter mer än året innan. Men det finns stora geografiska skillnader. Även om fibertillgången fortfarande är relativt låg utanför tätorter så har utbyggnaden börjat ta fart. Vissa kommuner har till och med en ökning på mer än 30 procentenheter mellan 2013 och 2014. Intresset för villamarknaden har ökat starkt. Det finns en efterfrågan och (delvis) en betalningsvilja hos privatpersoner och företag. Det är tydligt att politiska mål spelar en viktig roll.

På landsbygden kan det vara svårt att bygga ut it-infrastrukturen på marknadsmässig grund. Under vissa förutsättningar kan statligt bredbandsstöd ges. Det statliga bredbandsstödet bedöms enligt Post- och telestyrelsen ha accelererat den faktiska fiberutbyggnaden. Marknadsaktörerna visar nu ett större intresse för utbyggnad på landsbygden, till exempel genom samarbete med byalag eller andra kostnadseffektiva sätt att bygga ut fiber. Även utan statligt stöd byggs fiber ut på landsbygden.

Konkurrens är oftast till gagn för konsumenten genom bättre utbud och lägre priser. Vad gäller infrastruktur ägs den grundläggande infrastrukturen i Sverige som exempelvis järnvägsräls och elledningar av det offentliga medan konkurrensutsättning sker i själva utbudet till kund. Så är det inte inom telekom. Historiskt har det inte varit något problem då det fanns olika tekniker som konkurrerade med varandra. Men nu har utvecklingen lett till att det är fiber som är basen för både mobilt och fast bredband. Och där har vi i stor utsträckning i monopolsituationer.

En monopolsituation med en kabel in till varje hus för fast bredband behöver inte vara ett problem. Även om EU anser att det ska konkurreras på lägsta nivå i värdekedjan så är det sättet att se på konkurrens tveksamt i ett så glesbeott land som Sverige. Det är till exempel inte heller något som tillämpas för annan infrastruktur som elektricitet. Det upplevs snarare som provocerande att det läggs statliga bidrag på att olika aktörer samtidigt bygger ut parallella nät. Däremot torde det ur konkurrensperspektiv vara mer angeläget att säkra konkurrensen i själva näten, så att konsumenten själv kan välja leverantör av olika tjänster.

Samhällsnyttan och servicen till medborgaren är syftet med offentlig verksamhet och konkurrensutsatta marknader är normalt de som levererar bäst. Elektroniska kommunikationer är en allt viktigare samhällsfunktion, på många sätt likt exempelvis transporter och energiförsörjning. Marknaden för bredband mot kund bör kännetecknas av öppenhet med en mångfald av aktörer med ökad samhällsnytta som resultat. Det gynnar slutkunden. PTS visar att priserna är väsentligt lägre i områden med öppna nät där flera internetleverantörer tillåts konkurrera. Därför anser vi att regeringen bör utreda hur monopolsituationer i ägandet av bredbandsinfrastruktur som motverkar samhällsnyttan kan stävjas. En sådan utredning ska även ta upp frågan om respektive hur krav kan ställas på ägare till nät att också sträva efter 2020-målen. Då kan man följa utvecklingen och se om de av PTS framtagna reglerna bidrar till bättre förutsättningar för en väl fungerande marknad.

Kommunerna har olika roller som mark- och fastighetsägare, tillståndsgivare och som innehavare av planmonopolet men även som ansvariga för den strategiska utvecklingen av sitt geografiska område. Kommuner bygger själva ut nät, exempelvis genom stadsnät, och bidrar så till den positiva utvecklingen. Stadsnäten stod enligt SOU 2014:21 Bredband i Sverige inför framtiden för två tredjedelar av fiberutbyggnaden. De är betydelsefulla aktörer. Då man ofta även bygger ut infrastrukturen i glesbygd så kommer man nära kommungränsen. I det fall man skulle kunna tillgodose en mindre ort på andra sidan kommungränsen är man idag begränsad genom kommunallagens lokaliseringsprincip. Här skiljer sig telekominfrastrukturen från annan infrastruktur, till exempel gör ellagen undantag för att man på ett effektivt sätt ska kunna ta hand om elleverans till medlemmar i annan kommun. Därför anser vi att regeringen bör följa slutbetänkandets slutsats att utreda att bredbandsbolag likt elbolag i vissa fall ska kunna beviljas undantag från lokaliseringsprincipen.

Under förra stödperioden förutsatte statliga stöd och EU-stöd även kommunala medel. Nu är det inte längre så, istället ersätter eventuella kommunala medel statliga sådana. Det innebär att de kommunala bolagen har sämre förutsättningar att få bidrag vid utbyggnad. Det kan finnas en logik i det – det är positivt att marknadens aktörer investerar – men inte om det drabbar kund med sämre utbud och/eller högre anslutningsavgifter. Vi anser därför att regeringen bör se över bidragskonstruktionen så att lika villkor råder mellan privata och offentliga aktörer.

Människor är mobila och förväntar sig kunna nyttja sina mobiltelefoner överallt. Dessutom finns det allt fler tjänster som är mobila och som kräver mobiltäckning, inte minst inom kommunal verksamhet som hemtjänsten. Pålitlig mobiltäckning är en förutsättning för att kunna bo och känna sig trygg i hela landet och allmänheten ska kunna förlita sig på de täckningskartor som operatörerna anger i sin marknadsföring. Det senare förutsätter vi att branschöverenskommelsen levererar, enligt vilken teleoperatörerna har lovat att presentera mer rättvisande och jämförbara täckningskartor. För att öka motivationen till förbättrad geografisk mobiltäckning anser vi att ett mobilitetsmål som anger täckningsgrad av geografisk yta (inte enbart gällande de lägre banden) bör tillföras till bredbandsstrategin, så att även exempelvis vägsträckor inkluderas.

Landets företag och invånare men även offentlig sektor nyttjar bredband dagligen och har ökande krav och förväntningar på utbyggnaden av fiber. För att dra nytta av fördelarna och säkerställa Sveriges fortsatta konkurrenskraft är investeringar i bredbandsutbyggnaden i hela landet angelägna och de behöver prioriteras på alla nivåer, inklusive hos slutanvändarna.

Anette Åkesson (M)

Tobias Billström (M)

Thomas Finnborg (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Anders Hansson (M)

Olof Lavesson (M)

Maria Malmer Stenergard (M)

Gunilla Nordgren (M)

Patrick Reslow (M)

Ewa Thalén Finné (M)

Hans Wallmark (M)

Boriana Åberg (M)